

Czesław Potemski

Toninek, pow. Sępólno Krajeńskie

Informator Archeologiczny : badania 6, 109-110

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Odkryto i wyeksplorowano 23 groby : 18 szkieletowych i 5 ciałopalnych, poszerzając ogólną liczbę przebadanych na stanowisku 16 grobów do 239.

Groby szkieletowe nie odbiegały formą od odkrytych tu w poprzednich latach. Jamy grobowe posiadały wyraźne zarysy, zbliżone do wydłużonych na linii N-S prostokątów. Głowa zmarłego znajdowała się w północnej części jamy. Większość grobów posiadała brzegi jam obstawione kamieniami. Jeden grób nakrywa bruk kamienny, a 6 grobów zaznaczono na powierzchni zestawem następujących naczyń: naczynie wazowate, garnek, placek, misa i czerpak. Wśród grobów szkieletowych odkryto 2 groby dziecięce oraz 2 groby bez wyposażenia. W pozostałych jamach grobowych odkryto wyposażenie w postaci ceramiki i metali. Garnek, misa i czerpak, czasem czarka - to typowy zestaw naczyń znajdujący przy głowie zmarłego. W inwentarzu metalowym wyróżniono : guziczki diadem, zawieszki skroniowe, naszyjniki, szpile, bransolety i nagolenniki, wykonane z brązu i żelaza a także noże żelazne. Z innych przedmiotów znaleziono niebieskie korale fajansowe. Natrafiono także na resztki tkanin, fragmenty drewna, węgle drzewne oraz zęby i fragmenty kości czaszki, rąk i nóg.

Odkryto też 5 grobów ciałopalnych, w tym 4 popielnicowe i 1 jamowy. Na szczególną uwagę zasługuje grób popielnicowy nr 217. Na wierzchu popielnicy na przepalonych kościach ułożony był naszyjnik tor dowany ze sklepanych i zwiniętych w uszka kośćcami, szpila i zawieszka, wykonane z brązu, wtórnie przepalone. Obok popielnicy znaleziono grzechotkę z gliny w kształcie jaja pustego w środku, z otworkiem. Taki zabytek znaleziono na cmentarzysku po raz pierwszy. Pozostałe groby ciałopalne nie różnią się od wcześniej tu odkrytych.

Na podstawie form obrządku, a także w oparciu o inwentarz grobowy cmentarzysko w Świbiu zaliczyć należy do grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łutyckiej i datować na okres halsztacki.

TONINEK, pow. Sępólno Krajeńskie

Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego
w Bydgoszczy

Badania prowadził mgr Czesław Potemski.
Finansowało Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań.
Cmentarzysko z okresu halsztackiego C i D.

Stanowisko położone jest na wyniesieniu, pokrytym kilkunastoletnim lasem, w odległości około 3 km w kierunku zachodnim od Huty, pow. Bydgoszcz oraz 50 m na wschód od drogi Toninek-Wąwelno.

Odkryto 5 grobów skrzynkowych, zawierających od 1 do 5 popielnic.

Grób nr 1 zawierał jedną popielnicę o wymiarach: wysokość 25 cm, średnica wylewu 15 cm, średnica brzuśca 25 cm. Popielnicę wydobyto w małych fragmentach.

Grób nr 2 o wymiarach skrzyni 90 x 70 cm, zawierał jedną popielnicę o wyjątkowo bogatej i ciekawej ornamentyce. Popielnica posiada czarną, grafitowaną powierzchnię i przykryta jest pokrywą czapkową. Ornament jest inkrustowany białą masą. Na szyjce, pod schematycznym wyobrażeniem twarzy ludzkiej znajduje się ornament w postaci krzyża zakończonych kółkami / wyobrażenie zapinki ażurowej ?/. Pod załomem szyjki i brzuśca znajdują się 3 rzędy dookólnych dołków. Poniżej, w górnej partii brzuśca, identyczną techniką wykonano 15 wizerunków zwierząt-jeleni. Wyobrażone są okazy dorosłe oraz sztuki średniej wielkości i zupełnie małe. Popielnica jest dobrze zachowana, jedynie dno uległo uszkodzeniu, gdyż stało na okrągłych, małych kamieniach. Wymiary popielnicy wynoszą: wysokość 30,3 cm, średnica wylewu : 9,8 cm, średnica brzuśca: 28,6 cm, dno: 12 cm.

W grobie nr 3, znaleziono jedynie kilka fragmentów ceramiki oraz kości ludzkie. Grób nr 4 zawierał 3 popielnice częściowo zniszczone. Grób nr 5 wyposażony był w 5 popielnic częściowo zniszczonych przez korzenie drzew.

Prace wykopaliskowe będą kontynuowane do 1975 .

ULIM, pow. Gorzów Wlkp.
Stanowisko 2

patrz epoka brązu

WICINA, pow. Lubako

Muzeum Ziemi Lubuskiej
w Zielonej Górze
Dział Ochrony Zabytków Archeologicznych

Badania prowadził mgr A. Kołodziejski.
Finansował WKZ. Dziewiąty sezon badań.
Osada obronna, b/ osada otwarta, c/ cmentarzysko, Hallstatt D.

a/ Osada położona jest w odległości około 1 km na północny-zachód od wsi. Kontynuowano badania wału, odsłaniając po nim dodatkowe umocnienie w postaci kilku rzędów zasiaków z ukośnych dranic i pali oraz intensywną spalenizną w ziemnych, górnych warstwach wału pochodzącą ze spalania i obsunięcia